



DM-001-007211

Seat No. \_\_\_\_\_

M. S. W. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May - 2015

SWCC - 2003 : Human Resource Mgt.

Faculty Code : 001

Subject Code : 007211

Time : 2½ Hours

[Total Marks : 70

પ્રશ્ન : ૧ નિબંધાત્મક પ્રશ્નના જવાબ આપો (કોઈ પણ એક)

૧૦

- (૧) માનવ સંસાધન સંચાલનની વ્યાખ્યા આપીને તેનું મહત્વ અને કાર્યક્ષેત્ર ચર્ચો.
- (૨) માનવ સંસાધન સંચાલનની વ્યાખ્યા આપી તેના અભ્યાસ ક્ષેત્રની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો

પ્રશ્ન : ૨ મુદ્દાસર નોંધ લખો.(કોઈ પણ ચાર)

૨૦

- (૧) માનવ સંસાધન સંચાલનનો ખ્યાલ સમજાવો.
- (૨) માનવ સંસાધન સંચાલનના લક્ષણો વર્ણવો.
- (૩) તાલીમનું મહત્વ સમજાવો.
- (૪) પ્રેરણા એટલે શું? કર્મચારીઓને કેવી રીતે પ્રેરણા આપી શકાય.
- (૫) ભરતી પ્રક્રિયા વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો.

પ્રશ્ન : ૩ ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈ પણ પાંચ)

૧૦

- (૧) માનવ સંસાધન આયોજન સમજાવો.
- (૨) માનવ સંસાધન આયોજનને અસર કરતા પરીબળો જણાવો.
- (૩) કર્મચારી સંચાલનના હેતુ વર્ણવો.
- (૪) માનવ સંસાધન આયોજની મર્યાદા લખો.
- (૫) અસંગઠિત ક્ષેત્રના કામદારોની સમસ્યા જણાવો.
- (૬) ભથ્થું અને પગાર વિશેનો તફાવત સમજાવો.

પ્રશ્ન : ૪ એક વાક્યમાં જવાબ આપો(કોઈ પણ દસ)

૧૦

- (૧) માનવ સંસાધન સંચાલનની વ્યાખ્યા આપો.
- (૨) બોનસ એટલે શું?
- (૩) ILO નું પુરૂ નામ જણાવો.
- (૪) ઔદ્યોગિક સંબંધ એટલે શું?
- (૫) ગતિશીલ વ્યવસ્થાપન એટલે શું?
- (૬) બદલી એટલે શું?
- (૭) કર્મચારી સંચાલન એટલે શું?
- (૮) નિયુક્તિ એટલે શું?
- (૯) પસંદગી એટલે શું?
- (૧૦) માનવ સંસાધન વિકાસ એટલે શું?

(૧૧) માનવ સંસાધન આયોજન એટલે શું?

(૧૨) તાલીમ એટલે શું?

પ્રશ્ન : ૫ MCQ

20

(૧) કોઈ પણ વ્યવસ્થાતંત્રની સફળતાનું રહસ્ય કોના પર આધારિત છે?

(અ) માનવ તત્વ પર

(બ) યંત્ર સામગ્રી પર

(ક) માલ સામગ્રી પર

(ડ) બજાર પર

(૨) કર્મચારી સંચાલનએ કોનું અંગ છે?

(અ) આયોજનનું

(બ) સંચાલનનું

(ક) અંકુશનું

(ડ) દોરવણીનું

(૩) ઉદ્યોગોમાં વધતું જતું યાંત્રિકરણ કોનું મહત્વ ઘટાડે છે?

(અ) નાણાકીય સંચાલનનું

(બ) ઉત્પાદન સંચાલનનું

(ક) કર્મચારી સંચાલનનું

(ડ) બજાર સંચાલનનું

(૪) કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક ભરતીએ માનવ સંચાલનની સફળતાનું .....

(અ) રહસ્ય છે

(બ) આખરી પગથિયું છે

(ક) પ્રથમ સોપાન છે

(ડ) એક પણ નહીં

(૫) રોજગાર વિનિમય કેન્દ્રો (એમ્પ્લોયમેન્ટ એક્સચેન્જ)એ કર્મચારી ભરતી માટેનું  
..... કહેવાય.

(અ) આંતરીક પ્રાપ્તિ સ્થાન

(બ) બાહ્ય પ્રાપ્તિ સ્થાન

(ક) પ્રત્યક્ષ પ્રાપ્તિ સ્થાન

(ડ) એક પણ નહિ.

(૬) વૈજ્ઞાનિક ભરતી અનુસાર કર્મચારી પસંદગી એટલે .....

(અ) આડેઘડ/ બેકામ / લાગવગયુક્ત ભરતી

(બ) The right man for the right job

(ક) અ અને બ બન્ને

(ડ) એક પણ નહિ

(૭) યોગ્ય સમયે , યોગ્ય સંખ્યામાં, યોગ્ય જગ્યા માટે યોગ્ય કર્મચારીઓ પ્રાપ્ત કરવાને શુ કહેવાય?

(અ) વૈજ્ઞાનિક ભરતી

(બ) આડેધડ બેફામ ભરતી

(ક) ચિઠ્ઠી ચપાટીવાળી ભરતી

(ડ) એક પણ નહી

(૮) નવા આવનાર કર્મચારીને સંસ્થા પ્રવેશ પરિચય પ્રક્રિયાને ..... કહેવાય છે.

(અ) ઈન્ડકશન (પ્રારંભિક પરિચય)

(બ) નિયુક્તિ

(ક) વ્યક્તિત્વ કસોટી

(ડ) એક પણ નહિ

(૯) ..... એટલે યોગ્ય જગ્યા માટે , યોગ્ય સંખ્યામાં, યોગ્ય સમયે યોગ્ય માણસો પ્રાપ્ત કરવા.

(અ) નિયુક્તિ

(બ) પસંદગી

(ક) ભરતી

(ડ) એક પણ નહિ

(૧૦) આદર્શ વેતન પ્રધાનું મહત્વનું લક્ષણ કયુ કહી શકાય.

(અ) સમય વેતન પ્રથા

(બ) લઘુત્તમ વેતનની બાંધધરી

(ક) કાર્યવેતન પ્રથા

(ડ) વ્યક્તિગત પ્રોત્સાહન

(૧૧) માનવ સંસાધન (કર્મચારીઓ)ની ભરતીના પ્રાપ્તિ સ્થાનોને મુખ્યત્વે કેટલા વિભાગમાં વહેચી શકાય ?

(અ) બે

(બ) ત્રણ

(ક) ચાર

(ડ) પાંચ

(૧૨) “ સામાજિક સલામતીએ બોજો નથી, પરંતુ ડાહ્યાપણભર્યું રોકાણ છે \*\* આ વિધાન ખરું છે કે ખોટું ?

- (અ) સાચું છે.
- (બ) ખોટું છે.
- (ક) કાશુ કહી ન શકાય
- (ડ) એક પણ નહીં.

(૧૩) ૧૯૨૦માં રાષ્ટ્રીય કક્ષાનો ફેડરેશન મજૂરસંઘ અસ્તિત્વમાં આવ્યો તેનું નામ શું?

- (અ) નેશનલ ટ્રેડ યુનિયન
- (બ) ઓલ ઈન્ડિયન ટ્રેડ યુનિયન કોંગ્રેસ
- (ક) ભારતીય મજૂરસંઘ
- (ડ) એક પણ નહિ

(૧૪) ભારતમાં ઔદ્યોગિક સંગઠન ચળવળ ( ટ્રેડ-યુનિયન મુવમેન્ટ)ની શરૂઆત કયા વર્ષે થી થઈ હતી

- (અ) ૧૯૫૭
- (બ) ૧૯૭૮
- (ક) ૧૯૭૫
- (ડ) ૧૯૮૭

(૧૫) ઔદ્યોગિક ક્રાન્તિએ મજૂરસંઘની જન્મદાત્રી છે. આ વિધાન યોગ્ય લાગે છે.

- (અ) હા, યોગ્ય લાગે છે.
- (બ) ના , યોગ્ય લાગતું નથી
- (ક) કશુ કહી શકાય નહીં
- (ડ) એક પણ નહીં

(૧૬) ઉદ્યોગની સૌથી કિંમતી મુડી .....

- (અ) યંત્રો
- (બ) માનવ
- (ક) પૈસા
- (ડ) કંપની

(૧૭) માનવ સંસાધન મશીન કે ટેકનીકલ પ્રક્રિયા નથી પરંતુ ..... છે.

- (અ) વિચારધારા
- (બ) પદ્ધતિ
- (ક) માનવ શરીર
- (ડ) યંત્રો

- (૧૮) નેતાએ ..... હોવો જોઈએ  
(અ) દેખાવડો  
(બ) આજ્ઞાકારી  
(ક) પારદર્શક  
(ડ) તટસ્થ
- (૧૯) .....સંચાલનએ સંચાલનનું આગવું અંગ છે.  
(અ) માનવીય  
(બ) કર્મચારી  
(ક) આધુનિક  
(ડ) એક પણ નહિ
- (૨૦) ..... એ કામદારોની કૌટુંબિક સમસ્યા છે.  
(અ) આંતરીક ઝઘડા  
(બ) નિરાશા  
(ક) આવક  
(ડ) રહેણાંક

## ENGLISH VERSION

### Q-1 Answer in detail mentioned questions: (Any One) 10

- (1) Define the scope of Human Resource Management and importance of Human Resource Management.
- (2) Give the definition of Human Resource Management & explain in detail about the field of study of Human Resource Management.

### Q-2 Give the notes in detail (Any Four)

20

- (1) Explain the concept of Human Resource Management.
- (2) Explain the characteristics of Human Resource Management.
- (3) Explain the importance of training.
- (4) What is motivation? How can we give motivation to an employee?
- (5) Give the detail process of recruitment.

### Q-3 Give answers in brief. (Any Five)

10

- (1) Explain human resource planning.
- (2) Explain the factors affecting human resource planning.
- (3) Explain the objectives of employee management.
- (4) Write the limitations of human resource planning.
- (5) Define the problems of unorganized sector.
- (6) Explain the difference between wage & salary.

**Q-4 Give answers in one sentence (any ten)**

**10**

- (1) Give the definition of human resource management.
- (2) What is bonus?
- (3) Give the full form of ILO.
- (4) What is Industrial management?
- (5) What is dynamic management?
- (6) What is transfer?
- (7) What is personnel management?
- (8) What is placement?
- (9) What is selection?
- (10) What is human resource development?
- (11) What is human resource planning?
- (12) What is training?

**Q-5 Write MCQ.**

**20**

1. The secret of success of any management depends on \_\_\_\_\_ resources management.  
(A) Human (B) Machinery (C) Goods (D) Market
2. Employee management is which organ?  
(A) Planning (B) Management (C) Control (D) Directing
3. Increasing machinery in industry decreases importance of \_\_\_\_\_.  
(A) Financial Management (B) Production Management  
(C) Employee Management (D) Market Management
4. Scientific selection of employee is \_\_\_\_\_ of employee Management success.  
(A) Secret (B) Final step (C) First step (D) None
5. Employment exchange centre are \_\_\_\_\_ for employee recruitment.  
(A) Internal sources (B) External sources (C) Direct source (D) None
6. According to scientific recruitment employee selection means \_\_\_\_\_.  
(A) Unorganized recruitment (B) Right man for right job  
(C) Both A & C (D) None
7. The process of \_\_\_\_\_ seeks to ensure that right number & kind of people will be at right places at right time in future.  
(A) Scientific recruitment (B) Random recruitment  
(C) Chit method (D) None

8. The process of introduction of new employee in the company is \_\_\_\_\_  
 (A) Induction (B) Selection (C) Personality test (D) None
9. \_\_\_\_\_ means taking right number of person at right place & at right time.  
 (A) Placement (B) Selection (C) Recruitment (D) None
10. Which is the main characteristic of Ideal Wage system?  
 (A) Time wage (B) Minimum wage (C) Piece wage (D) Individual motivation
11. In how many parts can recruitment sources of human resources be divided into?  
 (A) 2 (B) 3 (C) 4 (D) 5
12. Social security is not a burden, but it is a wise investment. Is it true?  
 (A) Yes, it is (B) No, it is not (C) Cant say (D) None
13. In 1920, the Trade Union Federation of National level came into force which was called \_\_\_\_\_.  
 (A) National Trade Union (B) AITUC (C) India Trade union (D) None
14. In which year Trade Union movement started in India?  
 (A) 1957 (B) 1878 (C) 1875 (D) 1887
15. Industrial revolution gave birth to trade union. Is it true?  
 (A) Yes (B) No (C) Cant say (D) None
16. Important capital in industry is \_\_\_\_\_.  
 (A) Machine (B) Human (C) Money (D) Company
17. Human Resource is not a technical process but a \_\_\_\_\_.  
 (A) Thought (B) Method (C) Body (D) Machine
18. A leader should be \_\_\_\_\_.  
 (A) Beautiful (B) Obedient (C) Transparent (D) Firm
19. \_\_\_\_\_ management is an important organ of management.  
 (A) Human (B) Employee (C) Modern (D) None
20. \_\_\_\_\_ is a family matter of a worker.  
 (A) Internal disputes (B) Sadness (C) Income (D) Living